

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

Son 4. Jild 4.

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 4 (4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймаҳамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Ҳожаев Азизхон Саидалоҳонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакарров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулув Жамолiddиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудир;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Қаюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохидат Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психология кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Караматдиновна – психология фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

Содиқова Шоҳида Мархабобевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атақулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

<i>Qurbonov Murodjon Dehqonboy o'g'li</i> "KASHKULI SALIMIY" ASARIDA USMONIY HUKMDORLAR TARIXINING YORITILISHI.....	12-17
<i>Ismoilova Diyoraoy Xursandjon qizi</i> AMIR NASRULLOH DIPLOMATIYASI	18-23
<i>Tursunov Farrux Fulomovich</i> ЎЗБЕКИСТОН ҲУДУДИДАГИ ТОЖИКЛАРГА ХОС УРФ-ОДАТ ВА МАРОСИМЛАР	24-28
<i>Usmonaliyev Isroiljon Ibrohimjon o'g'li</i> FARG'ONA VODIYSIDA "O'ZBEK" ETNONIMINING TARQALISHI	29-34
<i>Djurayev Ikrom Nematovich</i> YEVIROOSIYO CHORVADOR QABILALARINING FARG'ONA VODIYSIGA KIRIB KELISHI.....	35-40
<i>Esanova Nilufar Pulatovna</i> MUSTAQILLIK YILLARIDA O'ZBEKISTONDA YENGIL SANOAT SOHASIDAGI O'ZGARISHLAR	41-46
<i>Abduraхимова Сабоҳат Эргаш қизи</i> БУХОРО АМРЛИГИ ДАВРИДА ЧИРОҚЧИ ТУМАНИНИНГ ИЖТИМОЙ-СИЁСИЙ ТАРИХИ	47-53
<i>Toshturov Shuxrat</i> MUSTAQILLIKKACHA BO'LGAN DAVRDA NAVOIY VILOYATI SANOAT KORXONALARINING EKOLOGIK MUHITGA TA'SIRI	54-60
<i>Kanimkulov Olimjon Sheraliyevich</i> AKADEMIK YAHYO G'ULOMOV FAOLIYATI HAQIDA QAYDLAR ("XORAZMNING SUG'ORILISH TARIXI" ASARI MISOLIDA).....	61-65
<i>Begniyazova Gozzal Allambergenovna</i> QORAQALPOQ XALQ ERTAKLARINING YIG'ILISHI VA NASHR QILINISHI.....	66-70

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

<i>Султонов Баходир Файзуллаевич, Тураева Гулизахро Каххоровна, Норбўтаев Бахтиёр Абдурахимович</i> СИРДАРЁ ВИЛОЯТИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА ДОНЛИ ЭКИНЛАР ХОСИЛДОРЛИГИНИНГ 2024-2027 ЙИЛГАЧА БЎЛГАН ПРОГНОЗ ПАРАМЕТРЛАРИ.....	71-78
<i>Abdiganieva Zarapshan Salievna</i> YANGI O'ZBEKISTONDA AHOLI TURMUSH DARAJASINI OSHIRISHDA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	79-85
<i>Otaxonova Odinaxon Inomovna</i> QORAMOLCHILIK MAHSULOTLARI IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA OZUQA BAZASINI YAXSHILASHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	86-94
<i>Рахимов Ойбек Бахтиёрович</i> СУҒУРТА ХИЗМАТЛАРИ БОЗОРИДА МАРКЕТИНГ ФАОЛИЯТИНИ РЕЖАЛАШТИРИШ АСОСЛАРИ	95-99
<i>Хушмурадов Оман Намозович</i> СУВ ХЎЖАЛИГИНИ БОШҚАРИШНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ	100-110

<i>Saitkamolov Muxammadxo'ja Sobirxo'ja o'g'li, Karabayev Rustam Zafarovich</i> BULUTLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA BIZNES JARAYONLARNI TASHKIL ETISH YO'LLARI	111-125
<i>Фаттахова Муниса Абдухамитовна</i> ПОНЯТИЕ И ПУТИ ЭФФЕКТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ КРЕДИТНЫМ ПОРТФЕЛЕМ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ	126-133
<i>Isayev Jahongir Muzaffarovich</i> SANOAT KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHDA AXBOROT TIZIMINI TA'MINLASH IQTISODIY МЕХАНИЗМНИНГ АСОСИЙ YO'NALISHI SIFATIDA	134-140
09.00.00 – ФАЛСАФА ФАНЛАРИ	
<i>Tilavova Umida Qahramonovna</i> RAQAMLI JAMIYATLAR TIZIMIDA INFORMATSION ETIKA KATEGORIYA VA ТАМОЙИЛЛАРИНИНГ АНАМИЯТИ	141-147
<i>Yulchiyev Avazbek Maxamadjonovich</i> IJTIMOIY TEXNOLOGIYALAR HAQIDAGI G'OYALARNING SHAKLLANISH EVOLYUTSIYASI	148-154
<i>Каримова Гулчеҳра Абдукаримовна</i> ДУНЁ ДИНЛАРИ ВА ТАЪЛИМОТЛАРДА ОТАЛИКНИ ТУШУНИШ ВА УНИНГ ЎЗИГА ХОС ЖИХАТЛАРИ	155-163
<i>Turabova Sevara Kattaqulovna</i> ISLOM FALSAFASIDA DALILLASH VA VAHS YURITISH USULI ZAMONAVIY ARGUMENTLASH NAZARIYASI TALQINIDA	164-168
<i>Muminov Nozim Naimovich</i> THE PHENOMENOLOGICAL APPROACH IS THE KEY TO UNDERSTANDING THE SPREAD AND TRANSFORMATION OF SUFISM IN THE WEST	169-175
<i>Турсунов Мухиддин Болтаевич</i> СОЦИАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ СОВРЕМЕННОЙ МОЛОДЁЖИ	176-180
<i>Mamarasulov Ulug'bek Umirzoqovich</i> SPORT TURLARINING FALSAFIY-ESTETIK TAHLILI	181-184
10.00.00 – ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ	
<i>Исанова Феруза Тулқиновна</i> ЎЗБЕК ТИЛИДА ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ СОҲАСИГА ОИД ЛЕКСИК БИРЛИКЛАР ВА УЛАРНИНГ ЎЗИГА ХОС ЖИХАТЛАРИ	185-191
<i>Петрухина Наталья Михайловна</i> КОРАНИЧЕСКИЕ МОТИВЫ В ТВОРЧЕСТВЕ А.С.ПУШКИНА И ЕГО СОВРЕМЕННИКОВ	192-197
<i>Исаров Оман Рисалиевич</i> ЎЗБЕК ВА ИНГЛИЗ ТИЛЛАРИДА ТАКСИС КОНВЕРБИАЛ ВЕРБАЛИЗАЦИЯСИ	198-205
<i>Родина Ирина Витальевна</i> АНТИНОМИЧЕСКАЯ ПАРА «МЕСТЬ» И «ПРОЩЕНИЕ» В ПОВЕСТИ-СКАЗКЕ Л. БОРОДИНА «ГОД ЧУДА И ПЕЧАЛИ»	206-211
<i>Ataeva Gulchekhra Bakhtiyorovna</i> THE ROLE OF IDIOMS IN ENHANCING BUSINESS COMMUNICATION: A STUDY ON THE USAGE OF IDIOMS IN BUSINESS LETTERS	212-220

<i>Erkinova Marxobo</i> ASSOTSIATIV MAYDON HOSIL QILISHDA LINGVISTIK OMILLARNING O'RNI	221-229
<i>Gulyamova Shahzoda Baxtiyor qizi</i> O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDAGI MATNLARNING SINTAKTIK STRUKTURASI VA PRAGMATIK XOSLANISHI	230-234
<i>Batyrkhanova Madina Oybekovna</i> THE SOMATIC CULTURAL CODES IN THE STUDY OF ENGLISH, RUSSIAN AND UZBEK PHRASEOLOGISMS	235-244
<i>Aslonov Shahram Sherzod ugli, Saidova Marjona Abdimutal qizi</i> PECULIARITIES OF TRANSLATION OF POLITICAL TEXTS IN SIMULTANEOUS INTERPRETATION	245-250
<i>Olimova Dilafruzxon Baxtiyorjon qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA SUBYEKTIV VAHONING IFODALANISHI	251-254
<i>Bobojonov Dilshod Jumaqul o'g'li</i> INGLIZ VA O'ZBEK GAZETA SARLAVHALARIDA PUBLISISTIK USLUB BELGILARINING NAMOYON BO'LISHI	255-260
<i>Абдуллаева Нилуфар Рамазоновна, Шаймарданова Мухлиса Усмановна</i> СЕМАНТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ КОНЦЕПТА “РАСТЕНИЕ” В СОПОСТАВЛЯЕМЫХ ЯЗЫКАХ	261-266
<i>Хайруллоева Ситора Lutfulloevna</i> PSYCHOLOGICAL NOVELS OF US AND THE DEVELOPMENT OF PSYCHOLOGYSMS	267-272
<i>Qudratova Muxiba Kamolovna</i> “LYUIS KERROLLNING ALISA MO' JIZALAR MAMLAKATIDA ASARIDAGI HAYVON OBRAZLARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI”	273-279
<i>Убоженко Анна Станиславовна</i> ОСОБЕННОСТИ ТЮРКСКИХ ЗАИМСТВОВАНИЙ В РУССКОМ ЯЗЫКЕ	280-285
<i>Тухтаева Наргисхон Исамутдиновна</i> ОТРАЖЕНИЕ ДУХОВНОГО УПАДКА ОБЩЕСТВА И ЕГО ПОСЛЕДСТВИЙ В ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЕ	286-292
<i>Gulnora Xolmurodova Sattorovna, Bo'ronova Mekkamtosh Xoliqulovna</i> INGLIZ VA O'ZBEK LISONIY MANZARASIDA MAQOLLARNING O'RNI	293-297
<i>Алибаева Лола Намазовна</i> ЖЕНСКИЕ ОБРАЗЫ В РАССКАЗАХ Л. ПЕТРУШЕВСКОЙ	298-303
<i>Eshqurbonova Aziza Bozor qizi</i> DIALOGIK NUTQDA SAVOLLARNING IFODALANISHI	304-308
<i>Norova Rahima Fayzulloevna</i> O'ZBEK VA INGLIZ ADABIY ERTAKCHILIGIDAGI SEHRLI VOSITALARNING QO'LLANISHIDA O'XSHASH JIHATLAR	309-316
<i>Egamberdiyeva Iroda Abdurahimovna</i> TRANSLATIONS OF HISTORICAL WORKS INTO ENGLISH	317-323
<i>Axmedova Adolat Ravshan qizi</i> GASTRANOMIYA TUSHUNCHASI HAMDA GASTRANOMIK REKLAMA MATNLARI	324-330

<i>Asqarova Madina Boymurod qizi</i> KORPUS LINGVISTIKASIDA MATN ANNOTATSIYASINING LINGVISTIK MUAMMOLARI	331-334
--	---------

<i>Калниязов Есемурат Шамшетович</i> ГОСТЕВОЙ ЭТИКЕТ И СИСТЕМА ЦЕННОСТЕЙ	335-342
---	---------

12.00.00 – ЮРИДИК ФАНЛАР

<i>Bahodir To'raev</i> HUQUQIY MADANIYAT VA HUQUQIY TARBIYANING DEMOKRATIK DAVLAT RIVOJLANISHIDAGI ROLI	343-351
---	---------

<i>Турсоатов Содиқ</i> РАҒБАТЛАНТИРУВЧИ ҲУҚУҚИЙ СИЁСАТ ТУШУНЧАСИ ВА УНИНГ МАЗМУН-МОҲИЯТИ	352-357
--	---------

<i>Хидиров Фурқат Шукуруллаевич</i> МАҲАЛЛА ҲУҚУҚ-ТАРТИБОТ МАСКАНИ ФАОЛИЯТИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТАРТИБИНИНГ АСОСИЙ ВАЗИФАЛАРИ	358-363
---	---------

<i>Рахимбаев Уткир Файзуллаевич</i> ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ КРИТЕРИЕВ ОЦЕНКИ ИНФРАСТРУКТУРЫ И СЕРВИСА ДЛЯ ТУРИСТОВ	364-372
---	---------

<i>Турсынбаев Азизбек Халмурзаевич</i> МЕЖВЕДОМСТВЕННОЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ КАК СПОСОБ РЕАЛИЗАЦИИ ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ ВЛАСТИ	373-377
--	---------

<i>Yakubov Abduraxmon Turayevich</i> TA'LIM HUQUQINING HUQUQIY SAVODXONLIKNI AMALGA OSHIRISHDAGI O'RNI	378-382
---	---------

<i>Rasulov Salimbek Baxtiyor o'gli</i> YEVROPA KENGASHINING KORRUPSIYA UCHUN JINOIY JAVOBGARLIK BO'YICHA KONVENSIYASI – KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHNING ZAMONAVIY XALQARO HUQUQIY ASOSLARIDAN BIRI SIFATIDA	383-387
---	---------

13.00.00 – ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ

<i>Хайров Расим Золимхон угли</i> АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ МЕТОДИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОГО ИСКУССТВА	388-395
--	---------

<i>To'rayev Panji To'xtayevich</i> OLIY TA'LIM MUASSASASIDA KURASHCHILARNI PSIXOLOGIK JIHATDAN TAYYORLASH	396-400
---	---------

<i>Xushnazarova Ma'mura Nodirovna</i> TALABALARNI KASBIY-PEDAGOGIK FAOLIYATGA TAYYORLASHDA IJTIMOIIY FAOLLIKNING AHAMIYATI	401-406
--	---------

<i>Yuldasheva Sayyora Aliaskarovna</i> TA'LIM TIZIMIDA INGLIZ TILINI INTEGRATSION O'QITISH	407-411
---	---------

<i>Turdimurodov Dilmurod Yo'ldoshevich</i> SPORT MASHG'ULOTLARI JARAYONIDA PEDAGOGIK NAZORATNING AHAMIYATI	412-418
---	---------

<i>Абдувахобов Искандер, Гизатулина Ольга Ивановна</i> ОРГАНИЗАЦИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА В СМЕШАННЫХ СРЕДАХ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ВУЗА	419-426
<i>Назарова Озода Шавкатовна</i> СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ И МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В ВЫСШЕМ УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ	427-432
<i>Pirnazarova Sevara Doniyor qizi</i> OLIQ O'QUV YURLARIDA XORIJIY TILNI O'QITISHDA O'YIN USULLARINI QO'LLASH	433-438
<i>Ko'ziyeva Gulnoza Maxamadaliyevna</i> BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARINING PEDAGOGIK SALOHİYATINI OSHIRISH METODIKASI	439-444
<i>Умирзокова Сурайё</i> ТАЛАБАЛАРИНИНГ КИНЕТИК ИНТЕЛЛЕКТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ХОРИЖИЙ МАМЛАКАТЛАР ТАЖРИБАСИ	445-451
<i>Olimova Nigora</i> MUVAFFAQIYATLI O'RGANISHDA SINFINI BOSHQARISH KO'NIKALARINING AHAMIYATI	452-463
<i>Nabiyeva Firuza Odil qizi</i> "ELEKTROMAGNETIZM" BO'LIMINI O'QITISHDA AMALIY MASHG'ULOTLARNING AHAMIYATI	464-471
<i>Sobirova Oygul Alimovna</i> BO'LAJAK MUSIQA O'QITUVCHILARIDA METODIK KOMPETENTLIKNI RIVOJLANTIRISHNING MAVJUD HOLATINI TAHLILYIY VAHOLASH	472-479
<i>Shermatov G'ulom Kaxxorovich</i> IMPROVING THE TECHNIQUE OF BADMINTON SPORTS TRAINING	480-486
<i>Shamirzayeva Zarifa Xudoyorovna</i> TALABALARDA KASBIY KO'NIKALARNI SHAKLLANISHIDA MIKROTA'LIM O'QITISH TEKNOLOGIYASINING SAMARALI JIHLTLARI	487-492
<i>Ziyadullayeva Dilafruz Xudayberdiyevna</i> O'SMIRLARDA YETAKCHILIK XUSUSIYATLARINI RIVOJLANTIRISHDA KOMPETINSIYAVIY FAOLIYATNING PEDAGOGIK ASOSLARI	493-498
<i>Muydinov Firuzjon Farxodjonovich</i> TIBBIY TA'LIM TALABALARIDA MEDIAKOMPETENTLIKNI RIVOJLANTIRISH METODIKASI	499-505
<i>Egamberdiyeva Feruza Abdimannonovna</i> MULTIMEDIA TEKNOLOGIYALARIGA ASOSLANGAN DASTURIY TA'MINOTNI LOYIHALASH	506-510
<i>Худойбердиева Дурдона Баходир қизи</i> ЛИЧНОСТНО-ОРИЕНТИРОВАННАЯ ТЕХНОЛОГИЯ ОБУЧЕНИЯ В РАБОТЕ С ОДАРЕННЫМИ ДЕТЬМИ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА	511-516
<i>Курбонов Дониёрбек Кахрамонович</i> ОБУЧЕНИЕ ПОЭЗИИ С ПРИМЕНЕНИЕМ СТРАТЕГИИ РАЗВИТИЯ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ	517-524

Shamsiddinov G'iyos Xusniddin o'g'li, Jurayeva Feruza Baxtiyor qizi

IQTISODIYOT YO'NALISHI TALABALARIGA EKONOMETRIKA FANINI O'TISHNING

INTERAKTIV USULLARI 525-532

Эрназаров Алишер Эргашевич, Бекмурадов Зариф Хуррамович

ЎҚУВ МАШҒУЛОТЛАРИНИНГ МОДУЛЛИ ВА ЛОЙИҲАЛАШТИРИЛГАН ТУРЛАРИ ҲАМДА

АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ 533-539

Turabova Sevara Kattaqulovna,
Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
dotsenti, falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
E-mail: turobova.sevara@mail.ru

**ISLOM FALSAFASIDA DALILLASH VA BAHS YURITISH USULI ZAMONAVIY
ARGUMENTLASH NAZARIYASI TALQINIDA**

Annotatsiya. Mazkur maqolada Islom diniga oid manbalarida bahs yuritish va dalillash usulining tinglovchilarni ma'lum bir e'tiqodlar, xatti-harakatlar va axloqiy fazilatlarining to'g'ri yoki xatoligiga ishonitirishdagi o'rni zamonaviy argumentlash nazariyasi tamoyillari asosida yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: bahs-munozara, dalil, tezis, ritorik dalil, Qur'oni Karim, haqiqat, tafakkur, innovatsiya.

Turabova Sevara Kattakulovna,
associate professor of Termez University of Economics and Service,
doctor of Philosophy (PhD)

**METHODS OF ARGUMENT AND DISCUSSION IN ISLAMIC PHILOSOPHY IN THE
INTERPRETATION OF MODERN THEORY OF ARGUMENTATION**

Abstract. This article presents an argumentative approach to the discussion and evidence of beliefs, actions and moral virtues in the sources of Islamic philosophy. This approach is based on modern argumentation theory, which focuses on the rightness or wrongness of certain beliefs, actions, and moral values in order to persuade an audience.

Key words: argument-discussion, argument, thesis, rhetorical argument, Holy Quran, truth, thinking, innovation.

Турабова Севара Каттакуловна,
доцент Термезского университета экономики и сервиса,
доктор философских наук (PhD)

**МЕТОДЫ ДОКАЗАТЕЛЬСТВО И СПОРА В ИСЛАМСКОЙ ФИЛОСОФИИ В
ИНТЕРПРЕТАЦИИ СОВРЕМЕННОЙ ТЕОРИИ АРГУМЕНТАЦИИ**

Аннотация. В данной статье представлен аргументационный подход к дискуссии и доказательства убеждений, поступков и нравственных достоинств в источниках Исламской философии. Этот подход основан на современной теории аргументации, которая ориентируется на правильность или ошибочность определенных убеждений, действий и моральных ценностей, чтобы убедить аудиторию.

Ключевые слова: спор-дискуссия, аргумент, тезис, риторический аргумент, Священный Коран, истина, мышление, новаторство.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4I4Y2024N22>

Kirish. Dalillash – qarama-qarshi fikrlarni isbotlashning maxsus shakli, shuningdek, masalaning to‘g‘ri yechimini izlashning maqbul usuli sifatida insoniyat tarixining eng qadimgi davrlaridayoq muayyan ijtimoiy va siyosiy vaziyat ta‘siri ostida yuzaga kela boshlagan hodisadir. Dalil “arab. دليل – belgi, iz; isbot; sabab. Fikr, mulohaza va shu kabilarni tasdiqlash, ular haqida dalolat beruvchi narsa, isbot, fakt”. [10]

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Shunisi e‘tiborliki, “islom ulamolari ilgari surgan dalillash va bahs-munozara uslubi, vazifasi va maqsadiga ko‘ra jadal (tortishuv)dan butunlay farq qiladi”. [5] Masalan, XIII asr turk-islom sivilizatsiyasi namoyondalaridan bo‘lgan Ashraf Husayn Shamsiddin Samarqandiyning bahs asosida dalillash usuliga oid olg‘a surgan qarashlarida, bahsning shunchaki odatiy tortishuv(jadal)dan farqi, uning mantiq qonun-qoidalariga asoslanganligi bilan ham ajralib turadi. Bu usulda bahslashayotgan har ikki tomon biri biridan ustun bo‘lishni emas, balki, haqiqatni isbotlashga harakat qiladilar. Muhokamaning bu usulini Muhammad Shamsiddin Samarqandiy o‘zining “Bahs-munozara odobi” “Kitob Adab al-Bahs” asarida tizimlashtirgan”. [6]

Dalillash va bahs-munozara qilish ruhiyati islom olamining ham ilk tarixiy bosqichlaridayoq markaziy o‘rinni egallab kelganligiga guvoh bo‘lishimiz mumkin. Binobarin, Islom dinining muqaddas manbasi bo‘lgan Qur‘oni Karimda dalillash, munozara va so‘zlashuv uslubi o‘zining keng qamrovliligi, qo‘yilgan masalalarning aniqligi bilan ajralib turadi.

Insonning aqliy tafakkuri uchun keltirilgan mantiqiy dalillar bilan bir qatorda Qur‘onda tinglovchilarga psixologik ta‘sir ko‘rsatadigan emotsional dalillar ham mavjud bo‘lib, unda muayyan e‘tiqod va xatti-harakatlarga emotsional munosabat bildirish yo‘li bilan tinglovchilarni belgilangan fikrni qabul qilishga ishontirilish holati kuzatiladi. Shu yo‘l bilan insonlarda aqliy qanoat va qalb osoyishtaligi hosil bo‘ladi. Bu tuyg‘ularni his etgan inson hayotda ruhiy kuch olgan va o‘z ishonch-e‘tiqodi ortidan ruhiy mo‘tadillikga erishgan.

Qur‘onda barcha insonlarga, ularning millati, irqi, ijtimoiy kelib chiqishi va ilmiy salohiyati darajasidan qat‘iy nazar birdek murojaat qilinganligini kuzatamiz. Ma‘lumki, agar murojaatlardagi ma‘lumotlar empirik tajribaga va ayniqsa konkret dalillarga asoslanmaydigan bo‘lsa, odamlar bunday ma‘lumotlarni noo‘rin qabul qila boshlagan bo‘lar edilar. Shu bois muqaddas manba uning to‘g‘riligini tasdiqlovchi dalillar, ya‘ni ritorik argumentlar bilan to‘yintirilganligining guvohi bo‘lishimiz mumkin. Ritorik argumentlar – tezisning to‘g‘riligini isbotlashga qaratilgan nutqiy fragmentlardir. Qur‘ondagi ritorik argumentatsiya tinglovchilarni ma‘lum bir e‘tiqodlar, xatti-harakatlar va axloqiy fazilatlarining to‘g‘ri yoki xatoligiga ishontirishdagi vosita vazifasini bajaradi. Ushbu dalillarning ritorik ahamiyati shundan iboratki, ular nafaqat Qur‘on tezislarning haqiqatini isbotlaydi, balki insonning ma‘naviy ruhiy olamiga pozitiv ta‘sir ko‘rsatadi.

Odatda Qur‘on matni ritorik dalillarning barcha arxetiplarini o‘z ichiga mujassam qilgan degan fikrlar ko‘plab uchraydi. Ushbu fikrni qo‘llab-quvvatlagan Imom az-Zarkashiy [3.]. Qur‘ondagi dalillar murakkab falsafiy mulohazalar va mantiqiy tuzilmalarga tayanmasligini qo‘shimcha qiladi. Olimning fikriga ko‘ra, bu holatni ikki xil vaziyat bilan tushuntirish mumkin:

birinchidan, Qur‘on yuborilgan paytlarda arablar murakkab falsafiy mulohazalar va mantiqiy tuzilmalardan foydalanmaganlar va shu sababli Qur‘on tilida arablar nutqining o‘ziga xos xususiyatlari hisobga olingan. Bu borada Qur‘onning Ibrohim surasidagi 4-oyatida shunda keltirilgan: “Biz har bir payg‘ambarni (hukmlarimizni) bayon qilib berish uchun o‘z qavmining tili bilan (so‘zlaydigan qilib) yubordik”. [1]

ikkinchidan, falsafiy va mantiqiy mulohazalar o'sha davrda ko'pchilik uchun tushunarsiz bo'lgan, shu sababli falsafiy va mantiqiy dalillarga asosan haqiqatni boshqa yo'l bilan isbotlashning imkoni bo'lmay qolgandagina murojaat qilish tavsiya etiladi.

Qur'on matnini o'rganish shuni ko'rsatadiki, undagi dalillash jarayonida ratsional vajlarga murojaat qilish ko'plab kuzatiladi va biz ularni mantiqiy vajlar deb atashimiz mumkin. Ular, avvalo, aqlning ustuvorligini tan oladigan auditoriyalarga qaratilgan. Masalan, Qur'ondagi "Tur" surasining 35-36-oyatlarida Yaratuvchining koinotda mavjudligini qo'llab quvvatlaydigan mantiqiy dalilni ko'rib chiqaylik: "Yoki ular hech narsadan (ya'ni, Yaratuvchisiz) yaralib qolganmilar?! Yoki ular o'zlari yaratuvchimilar?! "Yoki osmonlar va Yerni ham ular yaratganmi?! Yo'q! Ular (baridir) imon keltirmaslar. [1] Izoh: "ya'ni, atrofida go'zal bog'i bor ulug'vor saroyni ko'rgan aqlli odam, hech qachon bu narsa o'z-o'zidan paydo bo'lgan, deb aytmaydi. Saroy o'zini o'zi yaratgan degan taxmin bema'nilikdir. Bu yerda mohir me'morlar, quruvchilar va bog'bonlar ishlashganiga shubha yo'q". Ushbu mantiqdan kelib chiqib, Qur'on odamlarni osmon va yerning Yaratuvchisi borligiga ishontirmoqda. Ushbu tezisni formal mantiqning "Uchinchisini istisno" qonuniga muvofiq ko'rib chiqadigan bo'lsak unga ko'ra "bir mulohazaning chinligidan unga zid bo'lgan boshqa mulohazaning yolg'onligi kelib chiqadi". Tezisdan kelib chiqadigan oqibatning yolg'onligini aniqlash raddiyaning eng mashhur bo'lgan "bema'nilikka chiqarib qo'yish" usulida amalga oshiriladi.

Biz, Qur'on oyatlarida Yaratganning yagonaligini tushuntirib beradigan mantiqiy dalillashning boshqa usuliga ham duch kelamiz. Masalan "Mo'minun" surasining 91-oyatida: "Alloh farzand tutgan emas va U bilan birga biror iloh ham bo'lgan emasdir. Aks holda, har bir iloh o'zi yaratgan narsa bilan(kibrga) ketib, bir-biridan ustun bo'lib olur edi (natijada Yer-u osmon buzilib ketgan bo'lur edi). Alloh ular vasf etayotgan narsadan pokdir" [1] deyilgan. Bu yerda ilgari surilgan tezis qarama-qarshilik metodi asosida isbotlangan. Ya'ni, aytaylik, koinot bir nechta xudolar tomonidan yaratilgan, ularning har biri qudratli va barchaning bo'ysunishini talab qiladi. Bu holda, albatta, xudolardan birining shubhasiz g'alabasi yoki koinotning yo'q qilinishi bilan yakunlanadigan kurash boshlanadi. Boshqacha qilib aytganda, Qur'onda ta'kidlanganidek, yerda va kosmosda ajoyib tartib mavjudligi Yaratganning yagonaligining ishonchli dalilidir.

Qur'onda Alloh va payg'ambarlar, farishtalar va shayton o'rtasidagi so'zlashuvlar, qiyomat kuni, savob va gunoh haqida suhbatlar keltirilgan bo'lib, yaxshilik va yomonlik haqida bahslar kuzatiladi. Qur'oni Karimdagi hukmlarning bayon qilinish usullari, dalillarning keltirilishi, teran tafakkur va nozik his-tuyg'ularni qanoatlantiradigan darajadagi hujjatlarning kuchliligiga guvoh bo'lishimiz mumkin.

Ma'lumki, insonlar o'rtasidagi bahs va ixtiloflar xoh diniy, xoh dunyoviy ishlarda bo'lsin, qadimdan davom etib kelayotgan dialektik jarayondir. Zaruriyat va talab-ehtiyoj borki, bahs va ixtiloflar bo'ladi. Bu haqiqat Qur'oni Karimning ko'plab oyatlarida ham ta'kidlanadi. Masalan. "Hud" surasining 118-119-oyatlarida: "Agar Robingiz xohlaganida edi, (barcha) odamlarni bir ummat (bir xil dinga tobe) qilgan bo'lur edi. (Ular) mudom turlicha (har xil e'tiqodda) bo'lib boraveradilar". [1] Ya'ni agar Alloh ixtiyor qilganida edi insonlarning e'tiqodlarini bir xil qilib qo'yar edi. Zero, Rabbimiz bunga qodir. Lekin Rabbimiz bunday qilmadi, aksincha yomon va yaxshini bir-biridan ajratish uchun hayotni ixtilofli qilib yaratdi. Demak dunyo shunday yaratilganki unda insonlar o'z fikrlari, yo'nalishlari, maqsadlari va orzu-umidlari borasida har xil bo'lishda davom etadilar. Fikrimizning mantiqiy davomi sifatida quyidagi "Baqara"

surasining 251-oyatiga ham e'tiborimizni qaratamiz: "Agar Alloh odamlarning birini ikkinchisi bilan daf etib turmas ekan, shubhasiz, Yer fasodga (buzg'unchilik va xarobaga) aylangan bo'lar edi, lekin Alloh (barcha) olamlarga (nisbatan) fazl egasidir" [1] deyiladi. Yuqorida keltirilgan oyatda to'g'ri yo'ldagi odamlarni har zamon va har yerda yomonlarga qarshi kurashishga va har qanday vosita bilan fasod va tug'yon-isyonga qarshi turishga buyurmoqda. Dialektika nazariyasining "Qarama qarshiliklar birligi va kurashi" qonunida [4] ham rivojlanish va taraqqiyotning asosiy regulyatori etib qarama qarshiliklar o'rtasidagi doimiy kurash asoslantirilganligini kuzatamiz.

Muhokama. Diniy va dunyoviy ixtiloflarning sabablari turlicha bo'lib, shular orasidan haqiqatga erishish maqsadida sodir bo'ladigan bahslarni misol tariqasida keltirib o'tish mumkin. Bunday ixtiloflarda haqiqatni to'la-to'kis bilish uchun dalil-hujjatlar keltiriladi va bu holat ulamolar tilida bahs-munozara deb nomlanadi. Shuningdek, g'arazli niyatdagi, kibrga ketish oqibatidagi, nodonlig-u ilmsizlik sababidagi ixtiloflar ham bo'ladiki, bu holat ulamolar nazdida manmanlik, kibr, janjal, o'jarlik deyiladi. Ixtilof sabablaridan yana biri kishining bahsi ixtilof mavzusini har tomonlama to'g'ri tushuna bilmasligi hisoblanadi. Zero, haqiqatga bo'lgan da'voning ilmsiz kishi tomonidan bir tomonlama talqin etilishida nisbiylik darajasi juda yuqori bo'ladi. Shunday masalalarga oid bahslar borasida imom G'azzoliyning "Ihyo ulum ad-din" kitobida ham quyidagicha fikr bildirilgan, "Tortishayotganlar xatoni aniqlab, haqiqatga intilishlari lozim. Kamchilik yoki xatolik o'zida namoyon bo'lishi yoki u bilan tortishayotganda ko'rinishidan qo'rqmasligi kerak. Raqibini dushman deb emas, do'st sifatida ko'rishi kerak. Agar u xatoni ochib bersa va haqiqatni aytsa, minnatdorchilik bildirishi zarur". [4] Zamonaviy argumentlash nazariyasi talqinida ham bahs mavzusining aniqligi uning samarali bo'lishini belgilaydi, deb hisoblanadi. Agar bahs predmeti aniq bo'lmasa, tortishuv behuda ketadi, ba'zi hollarda u axloqiy me'yorlar doirasidan chetga chiqib, o'zaro haqorat qilish darajasigacha yetib boradi. Shuning uchun bahsning maqsadini aniqlash va shundan keyin uning to'g'ri-noto'g'riligi to'g'risida dalilli bahsni boshlash kerakligi talab etiladi.

Imom G'azzoliy shuningdek: "Haqiqatga intiluvchi insofli bo'lishi kerak! Haqiqatni tan olmayotganlar ko'p narsani tushunmaganlari uchun undan uzoqlashmoqdalar" deydi. Imom G'azzoliy o'z mulohazalarini davom ettirib, taassuf bilan shunday fikr yuritadi: "Zamonamizda so'zlashuv odobidan bexabarlarining ko'payib ketgani achinarlidir. Ular o'z qabih niyatlariga yetishish yo'lida turli uslublardan foydalanishadi. Niyatlari – faqat g'olib chiqish, faxrlanish, maqtanish, xolos. Haqiqatni qidirib topish masalasi esa ularni tashvishlantirayotgan narsalarning eng oxirgisidir!"

Natija. Islom falsafasining mashhur namoyondasi Imom Shofi'iy ham munozara yuritish odobiga doir ko'plab pandi nasihatlar qatorida quyidagicha fikrlarni bildirganlar: "Men bir odam xato qilib qolar, deb hech kutmaganman. Bir kishi bilan suhbatlashganimda, Alloh taolo mening yoki uning tilidan haqiqatni chiqarar, deb umid qilganman. Haqiqat va hujjat keltirganimda, dalilni qabul qilsa, muhabbatim oshgan. Agar kimdir o'sha haqiqatni inkor qilsa va katta ketsa, nazarimdan tushgan va men uni inkor qilganman. Men ilmim bilan insonlarni qoniqtirgan bo'lsam, ilmni faqat Allohdan deb bilganman".

Insonlar o'rtasidagi ixtiloflarning sabablaridan yana biri odamlarning hech bir dalil-hujjatsiz boshqalarning fikriga taqlid qilib mukkasidan ketgan holda ergashib ketishlaridir. Agar Qur'oni Karimga nazar tashlaydigan bo'lsak, unda ota-bobolariga va o'zlaridan kattalarga ko'r-ko'rona taqlidiy ergashib ketgan g'ofil, johil va adashgan kishilar bayonini uchratsak

bo'ladi. Xususan, Baqara" surasining 170-oyatida: "Ularga (Mushriklarga): "Alloh nozil etgan hukmlarga (oyatlarga) ergashingiz!", deyilsa, ular: "Yo'q, biz ota bobolarimizni ne uzra topgan bo'lsak, o'shanga ergashamiz", deyilar. Ota-bobolari bordi-yu, hech narsaga aqlari yetmaydigan va to'g'ri yo'ldan yurmaydigan bo'lsalar ham-a!" [1] deyilgan. Qur'oni Karim taqlid qiluvchilarga istehzo qilgan holda raddiya beryapti: "agar ota-bobolari ko'p narsaga aqlari yetmaydigan, to'g'ri yo'lni topolmaydigan bo'lsalar ham-a?" Demak, ko'pincha odamlar orasida sodir bo'ladigan tortishuvlar mavzu-mohiyatni, voqelikni atroflicha o'rganmaslik va tushunmaslik sababidan kelib chiqadi. Shuningdek, ko'r-ko'rona taqliddan yoki hasad va hoy-havaslariga berilib, umum e'tirof etilishi kerak bo'lgan haqiqatdan o'zlarining shaxsiy manfaatlarini ustun qo'yishdan, nodonligi manmanlik sabablardan kelib chiqadi.

Xulosa. Xulosa o'rnida aytadigan bo'lsak, bid'atlarga mukkasidan ketishlik, ko'r-ko'rona taqlid qilgan holda ergashish zamonaviy argumentlash nazariyasi talqiniga ko'ra vorisiylik qonuniyatining buzilishini ko'rsatadi va buning oqibatida tanazzul kelib chiqib, rivojlanish va taraqqiyot sustlashadi. Ayniqsa, bu taqlidga o'jarlik, haqni tan olmaslik va hoy-havasga berilish qo'shilsa, tanazzul yanada yiriklashadi. Demak, islom manbalarida keltirilgan ibratli amallar va chaqiriqlar yig'indisidan hosil bo'lgan ilm ma'lum darajada tanqidiy-tahliliy va innovatsion uslubga asoslangan, degan xulosaga borsak o'rinlidir.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Qur'oni Karim ma'nolarining tarjima va tafsiri. – Toshkent: Toshkent islom universiteti, 2012.
2. Falsafa: qomusiy lug'at. – Toshkent: «O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati» nashriyoti, 2004.
3. Badr ad-Din az-Zarkashi. Al-Burxan fi 'ulum al-Kur'an. T. 1-4. – Beyrut: 1988.
4. Abu Hamid Muxammad al-Gazali at-Tusi. «Ixya ulum ad-din» Tom I. Chast I. – M.: «Nurul Irshad», 2007.
5. Salimova G. Q. Shamsiddin Samarqandiyning "Bahs-munozara odobi" risolasi va unga yozilgan sharhlar //Academic research in educational sciences. – 2021. – T. 2. – №. 8. – B. 264-269.
6. Собрание Восточных Рукописей Академии Наук Республики Узбекистан. Издательство «Фан» АН РУз, 2017 г. Инв №8580/XI.
7. Turabova, S. (2023). O 'rta asrlar sharq falsafasi tarixida ilmiy bahs muammosi va uning zamonaviy tafakkur rivojiga ta'siri. Namangan davlat universiteti Ilmiy axborotnomasi, (8), 294-298.
8. Kattakulovna, T. S. (2023). The problem of scientific dispute in the philosophy of medieval muslim peoples and its influence on the development of modern thinking. Scientific approach to the modern education system, 2(18), 1-5.
9. Turabova, S. (2023). Talabalarning eristik kompetentligini rivojlantirishda ilg'or xorij tajribalarni implementatsiya qilish imkoniyatlari. TISU ilmiy tadqiqotlari xabarnomasi, 1(2), 89-93.
10. O'zbek tilining izohli lug'ati. – Toshkent: "O'zbekiston milliy ensiklopediyasi", 2006.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 4 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).